

Protocol meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

1. Inleiding

In het najaar van 2008 kondigden de staatsecretaris van VWS en de ministers van Justitie en voor Jeugd en Gezin een wetsvoorstel aan waarin organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren, in het kader van kwaliteitszorg, de plicht krijgen om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige beroepskrachten in de (jeugd)gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning en eveneens voor politie en justitie.

In de meldcode worden de volgende stappen uitgewerkt:

1. In kaart brengen van signalen;
2. Collegiale consultatie
3. Gesprek met de leerling/ouder(s)/verzorger(s);
4. Weging en risicotaxatie;
5. Besluit tot hulpverlening en/of melding.

Met ingang van 1 januari 2019 is de meldcode verbeterd. De vijf stappen uit de meldcode blijven bestaan, maar stap 4 en 5 worden aangepast. In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden. De beroepskracht neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

- Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
- Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Doel

Het doel van de meldcode is ondersteuning bieden aan medewerkers binnen een organisatie. Deze ondersteuning van medewerkers in de vorm van een stappenplan levert, zo mag worden verwacht, een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Begripsomschrijving

De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld gaat over alle vormen van mishandeling, ook psychische en lichamelijke verwaarlozing, seksueel geweld en misbruik, eengerelateerd geweld, genitale verminking en ouderenmishandeling. De laatste twee vormen vallen niet direct in het blikveld van de school. Bij de signalering gaat het om zowel slachtoffers en getuigen als om vermoedelijke daders.

Intimidatie of geweld door beroepskrachten is nadrukkelijk niet opgenomen in de meldcode.

Implementatie

Het implementeren van de meldcode in het VO is geen ingewikkelde opgave omdat de stappen goed in te passen zijn in de ondersteuningsstructuur zoals deze op veel VO scholen functioneert.

Scholen zijn **niet** verplicht om te melden, maar wel om de meldcode actief te hanteren.

Toezicht onderwijs inspectie

De Meldcode HG&K geldt voor professionals uit o.a. het onderwijs (basis, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs). In het kader van haar toezichthoudende taak bevestigt de inspectie scholen op drie punten om te bepalen of zij voldoen aan hun plicht met betrekking tot de Meldcode HG&K:

- De aanwezigheid van een (in de eigen ondersteuningsroute geïntegreerde) meldcode en protocol;
- De aanwezigheid van een geschoolde aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk Geweld;
- De randvoorwaarden voor hulp en melding;
- De toepassing van de Meldcode in de (school)praktijk.

2. De toepassing van de meldcode binnen de ondersteuningsstructuur van Almende College

Stappenplan

1. Signalen in kaart brengen
Kindcheck (meer kinderen in gezin?)

2. Overleggen met een deskundige collega
en/of evt. Veilig Thuis (anoniem)
Bij twijfel: letsdeskundige

3. Gesprek met ouder(s)/verzorger(s) en
(indien mogelijk) kind

4. Weging van het geweld, gebruik het
afwegingskader. Bij twijfel: altijd Veilig
Thuis

5. Beslissen met Veilig Thuis
Afweging 1: Is melden noodzakelijk?
Afweging 2: Is hulpverlening (ook) mogelijk?

Stap 1: In kaart brengen van signalen en kindcheck

Wanneer er zorgen zijn over een leerling komen in eerste instantie mentoren en het docententeam in actie. Systematische leerling besprekingen zijn dan een goede basis om alle signalen van docenten over de betreffende leerling te concretiseren, ordenen en te bespreken.

Die signalen zijn dan te verbinden met al beschikbare informatie uit de overdracht met de voorgaande school en eventuele gegevens uit de intake.

Als de ontwikkeling van de leerling anders verloopt dan verwacht en gewenst, kunnen de mentor en de docenten o.l.v. de teamleider en/of de coördinator onderwijs ondersteuning (vanaf nu: COO) een gerichte aanpak afspreken. De signalen en afspraken worden (indien mogelijk) aan de ouder(s)/verzorger(s) medegedeeld en in het Leerling Volg Systeem (Magister) geregistreerd. Wanneer signalen wijzen op mogelijke kindermishandeling en/of huiselijk geweld kunnen er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de leerling risico loopt bij het met ouder(s)/verzorger(s) bespreken van de zorgen. Dat is vooral aan de orde als er door de leerling rechtstreeks met de mentor of een medewerker is gesproken over een bedreigende thuissituatie (disclosure/onthulling). Dan gaat men snel over tot stap 2.

Veel zorgsignalen zijn echter aspecifiek en kunnen naar een diversiteit van problematiek verwijzen. Dan hoort het gesprek met leerling en ouder(s)/verzorger(s) te gaan over de zorgen en het nader in kaart brengen van de signalen. Op grond daarvan beoordeelt de mentor, in overleg met de COO/jeugdmaatschappelijk werker (vanaf nu: JMW) of er aanleiding is om vervolgstappen te ondernemen. De kindcheck is een onderdeel van deze stap. De betrokken docent/mentor vraagt of er meerdere kinderen aanwezig zijn in het gezin en kan een inschatting maken of zij veilig zijn. Hierover kan verder advies ingewonnen worden bij de COO/JMW.

Alle afspraken en afwegingen dienen te worden vastgelegd.

Stap 2: Collegiale consultatie

Als de verzamelde informatie het vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld ondersteunt, consulteert de mentor, eventueel in samenspraak met de teamleider, de COO/JMW. De COO/JMW is de spilfunctionaris in dit overleg en de JMW-er kan als aandachtsfunctionaris betrokken worden.

Indien er twijfels zijn over de signalen of de te volgen stappen wordt er (anoniem) advies gevraagd aan Veilig Thuis. Indien er sprake is van (fors) lichamelijk letsel of een acute onveilige situatie moet altijd advies worden ingewonnen bij Veilig Thuis.

Bij enkelvoudige problematiek (afgebakende problematiek met logische vervolgstap) wordt de leerling besproken in het interne ondersteuningsteamoverleg (met orthopedagoog en/of JMW).

Indien de vrees bestaat dat toestemming vragen aan de ouder(s)/verzorger(s) voor het bespreken in het overleg nadelig voor de leerling is, wordt Veilig Thuis geconsulteerd voor advies.

Alle afspraken en afwegingen dienen te worden vastgelegd.

Stap 3: Gesprek met ouder(s)/verzorger(s)/leerling om zorgen te delen en te bespreken

Na de collegiale consultatie in het (intern) ondersteuningsteam en het eventueel advies van Veilig Thuis bespreekt de mentor samen met de COO/JMW de signalen vervolgens met de leerling en/of de ouder(s)/verzorger(s), afhankelijk van de situatie gezamenlijk of apart.

Op grond van eerdere afweging kan het gesprek met de ouder(s)/verzorger(s) achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen.

Vaak is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouder(s)/verzorger(s) te informeren over de signalen, te vragen naar de thuissituatie en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, zijn zorgen te verduidelijken, te ontcrachten of te bekrachtigen. De aandachtsfunctionaris (JMW die verbonden is aan Almende) kan gevraagd worden als gesprekspartner bij het oudergesprek en kan betrokken worden in het voorbereiden van het gesprek.

Het is belangrijk om de stappen die genomen worden (zijn) duidelijk en open te bespreken met kind/ouder(s)/verzorger(s).

Ook kan men in het gesprek toestemming vragen om e.e.a. te bespreken met externe hulpverlening zodat er een multidisciplinaire aanpak van de problemen is af te spreken.

Alle afspraken en afwegingen dienen te worden vastgelegd.

Stap 4: Risicotaxatie a.d.h.v. het afwegingskader

De volgende stap is dat de signalen, het ingewonnen advies bij COO/JMW, de informatie uit het gesprek met de ouder(s)/verzorger(s) en eventuele adviezen uit het interne of externe overleg besproken worden met de COO/JMW.

De aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld worden dan afgewogen. Hierbij worden vijf afwegingsvragen gebruikt, zie bijlage 1.

De COO/JMW zal deze samen met Veilig Thuis doorlopen. Indien besloten wordt om een melding bij Veilig Thuis te doen, zal dit met de betrokkenen besproken en voorbereid worden. Gezamenlijk wordt beslist wie dit gesprek gaat voeren en op welke manier. Hierover kan ook advies gevraagd worden aan Veilig Thuis. Alle genomen stappen en afwegingen worden gedocumenteerd door de COO/JMW.

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis

In stap 5 worden twee beslissingen genomen samen met Veilig Thuis (door COO/JMW):

- a. Het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is.
- b. Vervolgens het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is.

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon (personen) vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met kind en/of ouder(s)/verzorger(s) af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden.

Met Veilig Thuis bespreekt men wat het Ondersteuningsteam (eventueel na de melding) binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden zelf nog kan doen om de betrokkenen tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

De verantwoordelijke teamleider, mentor en de COO/JMW bespreken met de ouder(s)/verzorger(s) de uitkomst van de bespreking en melden dit tevens bij de locatiedirecteur.

Er wordt mogelijk ook geregistreerd in de Verwijsindex. De registratie wordt onderbouwd.

De ouder(s)/verzorger(s) worden hiervan op de hoogte gesteld.

Indien er een verhoogd risico op gevaar bestaat voor de leerling wordt er geen contact met de ouder(s)/verzorger(s) opgenomen en wordt er rechtstreeks met Veilig Thuis contact opgenomen.

De COO/JMW zorgt voor documentatie van deze stap en zorgt dat de informatie op een beschermde manier wordt opgeslagen zodat er zorgvuldig met privacygevoelige informatie omgegaan wordt.

De opeenvolging van de beschreven stappen kan gewijzigd worden op grond van specifieke factoren. Zo kan er vanuit de begeleidingsrelatie al eerder contact zijn met ouder(s)/verzorger(s) dan bij stap 3 en kan er ook vanuit de weging van de ernst van een signaal na stap 1 via consultatie over gegaan worden tot melding.

Ook geldt hier nog het volgende: in de meldcode wordt gesproken over het al dan niet wegnemen van zorgen om tot een volgende stap over te gaan. Het kan zijn dat na een stap de signalen niet bevestigd zijn (bv. na een gesprek met de ouder(s)/verzorger(s)), maar dat hoeft niet te betekenen dat de zorgen van de onderwijskracht zijn verminderd. Als de zorgen nog steeds bestaan, kan dat de reden zijn om de volgende stap wel te zetten.

Bijlage 1: Uitwerking van de vijf afwegingsvragen in stap 4 en 5 van de meldcode

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de meldcode doorlopen en:

A: Op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten.

B: Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. JMW/COO is op de hoogte. Ga verder met afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3.

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner, in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder.

B: JA -> ga verder met afweging 4.

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis.

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis.

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.